

ÉNYÉM A NAGYVILÁG

EGY HÓNAP KRÓNIKÁJA

— December hó. —

Az év utolsó hónapja olyan nagy eseményt hozott, hogy ha eddig csak részben beszélhettünk világháborúról, most már teljes joggal említhetjük ezen néven. A nagy világégésből most aztán alig maradhat ki nemzet s így került bele Magyarország is a hadat üzenő vagy hadüzenetet kapott államok közé.

A hadüzenetet a Brit-birodalom küldte, még pedig Szovjetország kérésére. December 6-án jelentette be a magyar miniszterelnök az országban, hogy Anglia felszólítást intézett Magyarországhoz, hogy amennyiben december 5-én éjfélig nem hagyja abba az ellenségeskedést a Szovjet-unióval, Anglia hadiállapotban levőnek tekinti magát Magyarországgal. Hasonló felszólítást kapott Finnország és Románia is. Most mind a három állam hadiállapotban van Angliával. A másik hadiállapot, az Amerikai Egyesült Államokkal, Magyarország kezdeményezésére történt. A magyar kormány ugyanis szintén megüzente a U. S. A.-nak a háborút december 14-én, miután Japán december 27-én katonai akcióba kezdett az Egyesült Államok ellen, s pár nap múlva Németország és Olaszország is megüzente a háborút. Az angolszász hatalmaknak hadat üzent Bulgária is.

A hónap elején még tartottak a japán-amerikai tárgyalások, bár — amint ezt már a mult számunkban is megírtuk — a tárgyaló felek között igen nagy ellentét állt fenn. 3-án Nomura, az amerikai japán követ úgy nyilatkozott, hogy a helyzetet csak államférfiúi bölcsesség mentheti meg. A washingtoni „Times“ három nappal később azt írta, hogy a japán választ csak hetek múlva várhatják, mert ennyi időbe telik, míg a japánok az amerikai jegyzéket áttanulmányozzák. Másnap azonban, december 6-án, csattanós választ kapott az amerikai újság naivsága, mert a japán tengeri és légi erők megtámadták az amerikai támaszpontokat. Mindjárt az első napokban elsüllyesztettek Hawainál két csatahajót, a 29.000 tonnás Oklahomát és a 31.000 tonnás West Virginiát. A szárazföldi csapatok ellenállás nélkül vonultak be a Thaiföldre, azzal hamarosan katonai szövetséget kötöttek, és ugyancsak katonai szövetségre léptek Francia-Indokínával is. Csaknem ezzel egyidejűleg támadást indítottak Hongkong ellen és a Fülöp-szigeteken is japán csapatok szállottak partra.

De az angol felségvizek sem kerültek el a japán támadást, mert Brit-Malaya (a Maláji-félsziget déli része) mellett repülőgépek bombatámadása elsüllyesztett két angol csatahajót. Az egyik a King Georg V., a másik a Prince of Wales volt. Mindkettő 35.000 tonnás, legkorszerűbb csatahajó, és mindkettőt — testvérhajók voltak — 1939-ben bocsátották vízre. Ugyancsak repülőgéptámadás következtében süllyedt el régebbi típusú, 32.000 tonnás Repulse is, amelyet még a mult világháborúban, 1916-ban engedtek vízre. Az angolok és amerikaiak ilyen viharosan gyors és nagyarányú táma-

dásra egyáltalán nem számítottak, s azért sikerült a japánoknak a kezdeményezést magukhoz ragadniok. December végén a Távolszeleten az a helyzet, hogy a japán csapatok egyre közelebb nyomulnak a Brit-Malaya déli csúcsán örködő Singapore-höz. A felszigeten már elfoglalták Iphot, s innen az út könnyebb része következik. (Az ú. n. dzsungelharcok a mesék világába tartoznak, csak az utak és a vasút mentén lehetséges az előnyomulás.) A megerősített Singapore-tól 480 km választja el a japán csapatokat.

Japán partraszállás történt Brit-Borneóban is, Borneo szigetének északi csúcsán. Ezze! a borneói olajkutak megszerzését akarják elérni a japánok, ami nem közömbös a további hadviselésre, ha meggondoljuk, hogy 1938-ban 907.000 tonna nyers petróleumot termelt az angol gyarmat. A maláji brit birtokok főként ónt és gumit termelnek s ez a két nyersanyag az automobilparban egyenesen nélkülözhetetlen. A Fülöp-szigeteken hasonló a helyzet. Öt Mindanao-sziget fővárosa, Davao, került már japán kézre s lapzártakor értesülünk arról, hogy a legészakibb sziget, Luzon, fővárosát, *Manilát is elfoglalták.*

A hónap végén Kínában is támadást indítottak a japánok Csang-Kaj-Sek csapatai ellen, főként azért, hogy Csungkingból a burmai út telé előnyomulva ne veszélyeztessék a már elért japán sikereket. Hongkong december 28-án került a japánok kezére.

A Csendes-óceánon működő japán hajóhad elfoglalta a legfontosabb amerikai flotta-támaszpontokat. Midway, Wake és Guam szigete már japán kézen van. Ilyenformán a japán hadbalépés megszerezte a kedvező indulás minden előfeltételét s ezeket az eredményeket nehéz lesz az angolszász hatalmagnak csökkenteni, vagy éppen megsemmisíteni.

A többi frontokon is változatlan hevességgel folynak a harcok. Keleten a német haderő a kemény téi időjárás miatt állásharcokba bocsátkozott a most folyton és nagy erővel támadó orosz hadsereggel. Az oroszok szibériai ezredeiket vetették harcba s nap-nap után megújuló tömegrohamokkal próbálják gyengíteni a német állásokat. A német szárazföldi hadsereg vezetését és a hadianyag-gyártás irányítását különben most maga Hitler vette át.

Észak-Afrikában az angol offenzíva elől helyel-közzel kitértek a német és orosz csapatok. A helyzet most az, hogy Szollum a tengerparton a szövetséges hatalmak kezén van, míg a sivatag felől angol csapatok nyomultak előre. Derna, Bengházi szintén angol megszállás alatt van s a harcok most Agedabia közelében folynak a sivatagi csatákra jellemző hullámmással.

27-én az angolok a norvég partok ellen intéztek támadást, de a németek a partraszállási kísérletet visszaverték.

A diplomácia sem pihent decemberben. Churchill a tengerentúlra ment s Amerikában folytatott tárgyalást Roosevelttel és Litvinovval, az amerikai szovjetkövettel. Eden meg a japán háború kitörése előtt Moszkvában járt s Sztalinnal tárgyalta. Ezeknek a tárgyalásoknak anyagát a semleges sajtó először a közös fővezérlet kérdésében vélte megtalálni, de amint most már látszik, inkább a hadianyaggyártás volt a főtéma. De egyéb is. A „Times“ szerint az angol-szovjet együttműködés a bolsevizmusnak „jelentékeny szerepet tart fenn a háború után Európa újrendezésében“.

Szalánczi Károly.